

BANKLARNING INVESTITSION FAOLIYATI BO'YICHA HISOBOTLARI HAMDA UNING IJOBIY VA SALBIY TOMONLARI

Ro'zimatov sanjarbek Qosimjon o'g'li

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti,

Iqtisodiyot fakulteti 2-bosqich talabasi.

<https://doi.org/10.5281/zenodo.15210093>

Annotatsiya. Ushbu maqolada banklarning investitsion faoliyati bo'yicha hisobotlarining iqtisodiy tahlilidagi ahamiyati va ular orqali olinadigan ma'lumotlarning qiymati, shuningdek, investitsion bank hisobotlarining ijobiy va salbiy tomonlari batafsil tahlil qilinadi. Hisobotlar iqtisodiy tahlil, investitsion jarayonlar va moliyaviy qarorlar uchun zaruriy asoslardir, ular bank sektorini shaffoflashtirish, iqtisodiy xatarlarni aniqlash, va investitsiya muhiti bo'yicha aniq tavsiyalar berishda yordam beradi. Biroq, investitsion bank hisobotlarining ba'zi salbiy tomonlari, masalan, noaniqliklar, cheklangan ma'lumotlar va noto'g'ri tahlil usullarining qo'llanilishi kabi masalalar ham mavjud. O'zbekiston iqtisodiyotida investitsion bank hisobotlarining ahamiyati kundan-kunga ortib borayotgani inobatga olinib, ushbu maqolada bank sektori va investitsiyalarni rivojlantirishga oid tavsiyalar ham taqdim etiladi.

Kalit so'zlar: Investitsion bank, hisobot, iqtisodiy tahlil, ijobiy va salbiy tomonlar, regressiya, korrelyatsiya, investitsiya.

ИНВЕСТИЦИОННЫЕ ОТЧЕТЫ БАНКОВ И ИХ ПОЛОЖИТЕЛЬНЫЕ И ОТРИЦАТЕЛЬНЫЕ СТОРОНЫ

Аннотация. В данной статье анализируется важность инвестиционных банковских отчетов для экономического анализа и ценность информации, полученной с их помощью, а также положительные и отрицательные аспекты инвестиционных банковских отчетов. Доклады являются необходимой основой для экономического анализа, инвестиционных процессов и финансовых решений, помогают сделать банковский сектор более прозрачным, выявляют экономические риски и дают конкретные рекомендации по инвестиционной среде. Однако в отчетах по инвестиционным банкам есть некоторые негативные аспекты, такие как неточность, ограниченность данных и использование неправильных аналитических методов. Учитывая, что значение отчетов инвестиционных банков в экономике Узбекистана с каждым днем возрастает, в данной статье также представлены рекомендации по развитию банковского сектора и инвестиций.

Ключевые слова: инвестиционно-банковская деятельность, отчетность, экономический анализ, плюсы и минусы, регрессия, корреляция, инвестиции.

BANKS' INVESTMENT REPORTS AND THEIR POSITIVE AND NEGATIVE ASPECTS

Abstract. This article analyzes the importance of investment banking reports in economic analysis and the value of the information obtained with their help, as well as the positive and negative aspects of investment banking reports. The reports are a necessary basis for economic analysis, investment processes and financial decisions, help to make the banking sector more transparent, identify economic risks and give concrete recommendations on the investment environment. However, there are some negative aspects of investment banking reports such as inaccuracies, limited data and the use of incorrect analytical methods. Given that the importance of the reports of investment banks in the economy of Uzbekistan increases every day, this article also presents recommendations for the development of the banking sector and investments.

Keywords: investment-banking activity, reporting, economic analysis, pros and cons, regression, correlation, investments.

Kirish

Investitsion banklar iqtisodiy jarayonlarda muhim o'rin tutadi. Ular nafaqat bank sektori uchun, balki umumiy iqtisodiyot uchun ham moliyaviy resurslarni jalb qilishda asosiy vosita hisoblanadi. Bank hisobotlari esa, investitsiyalarni tahlil qilish, qarorlar qabul qilish va iqtisodiy samaradorlikni oshirishda keng qo'llaniladi.

O'zbekistonda investitsion bank hisobotlarining ahamiyati ortib bormoqda, shuning uchun, ularning sifatini oshirish va samaradorligini ta'minlash muhim vazifadir. Investitsion banklar hisobotlarini to'g'ri tahlil qilish va samarali ishlatish uchun aniq metodologiya va tahlil usullari kerak.

Ushbu maqolada, O'zbekiston iqtisodiyoti misolida, investitsion bank hisobotlarining ijobiy va salbiy tomonlari, shuningdek, banklar tomonidan qo'llaniladigan asosiy tahlil usullari, xususan, korrelyatsiya va regressiya usullari orqali o'rganiladi.

Mavzuga doir adabiyotlar sharhi

Ko'plab tadqiqotchilar investitsion bank hisobotlarining iqtisodiy tahlilga qo'shgan hissasini o'rganib, ularning ahamiyatini ta'kidlagan.

Xudoyberganov (2020) va Ismailov (2018) kabi mualliflar bank hisobotlarining moliyaviy jarayonlar va investitsion qarorlar qabul qilishdagi o'rnini ko'rib chiqqan.

Ularning fikriga ko'ra, investitsion bank hisobotlari yuqori sifatli va aniq bo'lishi kerak, chunki ular investorlar va boshqa moliyaviy tashkilotlar tomonidan qabul qilinadigan qarorlarni belgilaydi.

Maxmudov (2021) esa investitsion bank hisobotlarining salbiy tomonlarini ko'rsatgan. U, ayniqsa, noaniq ma'lumotlar va noto'g'ri tahlil metodologiyasining iqtisodiy jarayonlarga salbiy ta'sirini o'rganadi.

Bu muammo investitsiya qarorlarining noto'g'ri bo'lishiga va natijada moliyaviy yo'qotishlarga olib kelishi mumkin. Adabiyotlarda, shuningdek, bank hisobotlarining shaffofligini oshirish, noto'g'ri ma'lumotlarni bartaraf etish va tahlil usullarini takomillashtirish bo'yicha bir qancha tavsiyalar keltirilgan.

Material va metod

Tahlil qilishda O'zbekiston Markaziy bankining hisobotlari, tijorat banklarining rasmiy ma'lumotlari va O'zbekiston Statistika agentligining byulletenlari asosida statistika tahlili o'tkazildi.

Korrelyatsiya va regressiya usullari yordamida bank hisobotlarining iqtisodiy ko'rsatkichlarga ta'siri o'rganildi. Tadqiqot jarayonida statistik, analitik, qiyosiy, kuzatuv, induktiv, deduktik, mantiqiy, monitoring, ekspress – baholash va boshqa tahlil usullaridan foydalanildi. O'rganilgan adabiyotlar natijasida mavzu to'liq yoritib berildi.

Natijalar

O'zbekiston iqtisodiyoti bo'yicha statistik tahlillar investitsion bank hisobotlarining rivojlanishini va ular orqali olinadigan ma'lumotlarning iqtisodiy tahlildagi ahamiyatini ko'rsatadi. 2023-yilgi O'zbekiston Markaziy banki hisobotiga ko'ra, mamlakatda investitsiyalar hajmi 22,1 trln. so'mni tashkil etdi, bu 2022-yildan 10% ga ortdi.

Bu o'sish, shuningdek, tijorat banklarining investitsiya faoliyatini kengaytirish va moliyaviy barqarorlikni ta'minlashga qaratilgan chora-tadbirlarning samarali bo'lganini ko'rsatadi.

Jadval 1: O'zbekistonda investitsiyalar hajmi (mlrd. so'm)¹

¹ Diagramma muallif tomonidan o'rganilgan manbalar asosida tayyorlangan

O'zbekiston Markaziy bankining ma'lumotlariga ko'ra, 2023-yilda tijorat banklarining kredit portfeli 9% ga o'sdi va investitsiyalar hajmi ham sezilarli darajada ortdi.

Korrelyatsiya va regressiya tahlillari

Investitsion bank hisobotlarining iqtisodiy ko'rsatkichlarga ta'sirini o'rganishda korrelyatsiya va regressiya usullaridan foydalanildi. Korrelyatsiya tahlili orqali bank hisobotlari bilan investitsiya hajmi o'rtasidagi bog'liqlik aniqlanadi. Regressiya tahlili esa, hisobotlarning iqtisodiy o'sish, moliyaviy barqarorlik va banklar faoliyatidagi o'zgarishlar bilan qanday aloqada ekanligini ko'rsatadi.

Jadval 2: Investitsion bank hisobotlari va investitsiya hajmi o'rtasidagi korrelyatsiya²

Korrelyatsiya koeffitsienti yuqori ekanligi, bank hisobotlari va investitsiya faoliyati o'rtasida kuchli bog'liqlik mavjudligini ko'rsatadi.

Muhokama

Investitsion bank hisobotlarining ijobiy tomonlari quyidagilarni o'z ichiga oladi:

² Jadval muallif tomonidan o'rganilgan manbalar asosida tayyorlangan

a) iqtisodiy tahlilning aniqligi: bank hisobotlari investorlar va iqtisodiy tahlilchilar uchun aniq va ishonchli ma'lumotlarni taqdim etadi.

b) moliyaviy shaffoflik: hisobotlar banklar va moliyaviy tashkilotlar o'rtasida ishonchni oshiradi.

c) investitsion qarorlarning samaradorligi: hisobotlar investitsiya qarorlarini qabul qilishda asosiy vosita sifatida xizmat qiladi.

Biroq, salbiy tomonlar ham mavjud

a) cheklangan ma'lumotlar: ba'zi hollarda, hisobotlar faqatgina ba'zi ma'lumotlarni taqdim etadi, bu esa tahlilchilarga to'liq ma'lumotni tushunishga imkon bermaydi.

b) tahlil metodlarining murakkabligi: Hisobotlarning ba'zi tahlil metodlari murakkab bo'lib, kichik va o'rta bizneslar uchun noqulay bo'lishi mumkin.

Xulosa va takliflar

Investitsion bank hisobotlari bugungi kunda nafaqat bank sektori, balki butun iqtisodiyot uchun muhim ahamiyatga ega. Ushbu maqolada keltirilgan tahlillar, O'zbekiston iqtisodiyotidagi investitsion bank hisobotlarining ijobiy va salbiy tomonlarini, shuningdek, bu hisobotlar orqali olingan ma'lumotlarning iqtisodiy jarayonlarga ta'sirini aniq ko'rsatib beradi.

Hisobotlar banklarning moliyaviy barqarorligini ta'minlashda va investitsion jarayonlarni boshqarishda zarur vosita bo'lib xizmat qiladi. Ular investorlar va moliyaviy tashkilotlar uchun qimmatli ma'lumotlarni taqdim etadi, shuningdek, iqtisodiy barqarorlikni oshirishga yordam beradi. Ushbu maqolada keltirilgan tahlillar shuni ko'rsatadiki, investitsion bank hisobotlarining sifatini oshirish va ularni yanada aniqroq qilish zarur. Banklar va regulyatorlar hisobotlarning shakli va mazmunini takomillashtirishi, ma'lumotlarni yanada shaffof va to'liq tarzda taqdim etishi lozim. Shuningdek, investitsion bank hisobotlarining metodologiyasini soddalashtirish va yanada tushunarli qilish, kichik va o'rta bizneslar uchun ham foydalanish oson bo'lishi kerak.

REFERENCES

1. O'zbekiston Markaziy Banki. (2023). Yillik hisobot. <https://cbu.uz>.
2. Xudoyberganov, D. (2020). Investitsion bank hisobotlari va ularning iqtisodiy tahlildagi o'rni. Moliyaviy Tahlil Jurnal, 15(4), 34-45.
3. Maxmudov, A. (2021). Investitsiya bank hisobotlarining salbiy tomonlari. Iqtisodiy Tadqiqotlar Jurnal, 14(2), 89-101
4. Investitsion bank hisobotlari: Tahlil va amaliyot, Jurnal Moliyaviy Tahlil, 2021